

Julkilausuma

Opetuksen ja kasvatuksen palveluverkkoraati - kevät 2026

1. Tehtävänanto raadin työskentelylle

2 Periaatteiden tärkeysjärjestys

2.1. Turvallisuus-periaate ja suositus

2.2. Pedagoginen laatu ja suositus

2.3. Yhdenvertaisuus ja suositus

2.4. Arjen sujuvuus ja suositus

3. Yhteenveto raadin kannanmuodostuksesta

4. Kuvaus raadin osallistujista

OPETUKSEN JA KASVATUKSEN PALVELUVERKKO- KEVÄT 2026

Julkilausuma luovutetaan hyvinvoinnin lautakunnalle ja esittelijälle 13.3.2026

1. Tehtävänanto raadin työskentelylle

Järvenpään lasten määrän väheneminen (-8 % vuoteen 2040 mennessä) tarkoittaa, että varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen palveluverkkoon syntyy merkittävää ylikapasiteettia. Erityisesti päiväkodeissa tämä korostuu: paikkoja olisi satoja liikaa useiden vuosien ajan. Kouluissa taas tilat eivät välttämättä ole oikeissa paikoissa. Raadin tehtävä on muodostaa **kannanotto siitä, millä periaatteilla valmistelijoiden ja päättäjien tulisi tehdä ratkaisuja palveluverkon supistuksista ja kehittämisestä.**

Tavoitteena ei ole yksittäisten päiväkotien tai koulujen arviointi, vaan periaatteet, joihin oikeudenmukainen ja kestävä päätös voidaan perustaa.

Raadin yhteinen periaatelinjaus vastaa kysymykseen:

”Millä periaatteilla Järvenpään tulisi tehdä väestökehityksen edellyttämät palveluverkon supistukset ja kehittämisspäätökset varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa?”

Julkilausumavaiheessa lisättiin periaatteiden lisäksi suositus, joka auttaa konkretisoimaan periaatetta päätöksentekovaiheessa.

Kuntavaaleissa valitut valtuutetut tekevät päätöksen opetuksen ja kasvatuksen palveluverkosta kevätkaudella 2026.

2. Periaatteiden tärkeysjärjestys

Periaatteet tarkoittavat tässä yhteydessä raadin arvottamia olennaisia asioita, joita raati pyytää huomioimaan, kun opetuksen ja kasvatuksen palveluverkkopäätöstä tehdään.

Työtä rajasi pohjatieto päätöksenteossa tilanteessa, jossa

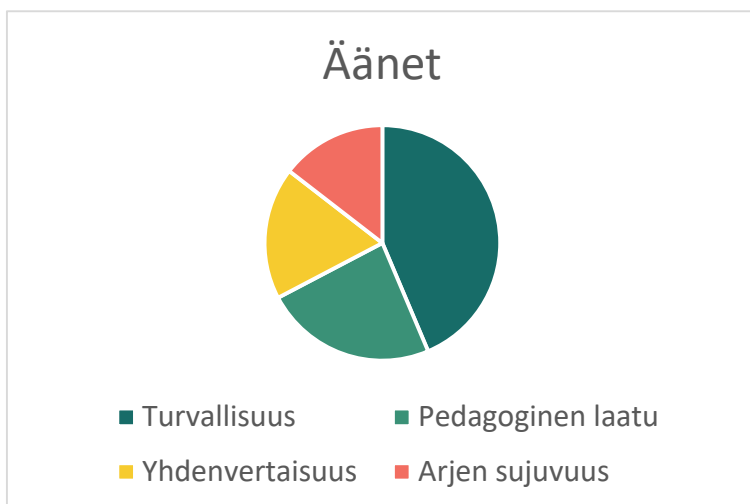
- ❖ päiväkotipaikkoja on liikaa,

- ❖ kouluverkossa kapasiteetti riittää mutta sijainti ei ole optimaalinen,
- ❖ ja kaupungin on sopeutettava verkkoa väestökehitykseen.

Raadilla oli käytettävissään palveluverkkoskenaarioita, joiden tiedettiin olevan valmistelun alkuvaiheen raakamateriaalia ja tarkentuvan vielä kaupungin sisäisen käsittelyn myötä. Tämän vuoksi raati ei ottanut kantaa yksittäisiin muutosehdotuksiin tai toimipisteisiin. Sen sijaan raati määritteli palveluverkkopäätökselle keskeiset periaatteet ja johti niistä suosituksia päätöksenteon tueksi.

Raati päätyi fasilitoidun työpajan, välityöskentelyn ja äänestysten jälkeen viimeistelemään neljä keskeistä periaatetta, joiden tulee ohjata palveluverkkopäätöksiä. Alun perin vaihtoehtoja oli annettu esimerkkinä useampia, ja raatilaiset saivat lisätä myös oman periaatteen ehdolle. Esimerkiksi periaate *taloudellinen kestävyys* mainittiin epäsuorasti siten, että seinien sijaan tulee keskittyä pedagogiikkaan, minkä voi tulkita ohjaavaksi suositukseksi.

Julkilausumatyöpajassa 5.3. raati painotti periaatteiden tärkeysjärjestyksen seuraavasti:

Turvallisuus 24 ääntä
Pedagoginen laatu 13 ääntä
Yhdenvertaisuus 10 ääntä
Arjen sujuvuus 8 ääntä.

Jokaisella raatilaisella oli yhteensä 5 ääntä, jonka hän sai jakaa haluamilleen periaatteille.

2.1. PERIAATE TURVALLISUUS JA SUOSITUS

Päätöksenteossa tulee varmistaa, että opetusta ja kasvatusta koskevat ratkaisut perustuvat kokonaisvaltaiseen turvallisuuteen ja terveyteen, mikä kattaa sekä fyysisen että psyykkisen turvallisuuden. Turvallinen ja terveellinen oppimisympäristö on oppimisen ja hyvinvoinnin perusedellytys.

Koulujen ja varhaiskasvatuksen arjessa tulee systemaattisesti ehkäistä väkivaltaa, levottomuutta ja kiusaamista sekä turvata kaikille rauhallinen oppimisympäristö. Erityistä huomiota on kiinnitettävä oppilaiden yksilöllisiin tarpeisiin, kuten aistiylherkkyyteen, sekä sosiaaliseen osallisuuteen ja yhteenkuuluvuuden kokemukseen.

Päätöksenteolla on vahvistettava psykologisesti turvallista toimintakulttuuria, jossa lapsilla ja oppijoilla on matala kynnys pyytää apua ja tulla kuulluiksi. Tämä edellyttää luottamusta, myönteistä ilmapiiriä ja opetus- ja kasvatushenkilöstön ammattitaidon tukemista.

Pedagogisten ratkaisujen tulee tukea lapsen turvallisuutta ja jaksamista. Erityisesti on huolehdittava selkeistä ja ennakoitavista siirtymistä varhaiskasvatuksesta esiopetukseen ja perusopetukseen sekä kuormituksen hallinnasta.

Oppilasvalinnoissa ja ryhmäjärjestelyissä on huomioitava yksilöllisyys, pysyvyys ja kaverisuhteiden merkitys. Perheet tulee ottaa mukaan päätöksentekoon, ja lasten sekä huoltajien näkemyksille on annettava todellisia vaikutusmahdollisuuksia.

Saavutettavuus tunnistettiin keskeiseksi turvallisuustekijäksi. Päätöksenteossa tulee varmistaa kohtuulliset etäisyydet sekä turvalliset ja toimivat kulkuyhteydet kodin ja varhaiskasvatuksen tai koulun välillä.

Erityisesti varhaiskasvatuksessa tilojen turvallisuuteen ja terveellisyyteen on kiinnitettävä erityistä huomiota, sillä pienet lapset eivät aina kykene itse ilmaisemaan vointiaan tai oireitaan.

Suositus

Raati suosittaa, että kaupunki sitoutuisi palveluverkkopäätöksessä maltillisiin koulumatkoihin. Alakouluun matka voisi olla maksimissa kaksi kilometriä ja yläkouluun kolme. Se, että sisarukset pääsisivät samaan varhaiskasvatukseen tai kouluun lisää sekä lapsen turvallisuuden tunnetta että arjen sujuvutta.

Pienemmät ryhmät ja riittävä määrä kasvatus- ja opetushenkilöstöä ennaltaehkäisevät levottomuutta, kiusaamista ja väkivaltaa sekä mahdollistaa oppilaan yksilöllisten tarpeiden kuten aistiliherkkyyden ja sosiaalisen osallisuuden. Palveluverkkopäätöksellä voi vahvistaa psykologisesti turvallista toimintakulttuuria, jossa on matala kynnys pyytää apua ja tulla kuulluksi.

2.2. PEDAGOGINEN LAATU

Koulutuksen tehtävänä on rakentaa sivistystä.

Pätevät ja riittävät opettajat ja muu henkilökunta luovat pedagogista turvallisuutta ja mahdollistavat sen, että jokainen lapsi voi oppia omalla tasollaan turvallisessa ympäristössä, jossa kiusaamiseen puututaan. Erityisesti varhaiskasvatuksessa tutut aikuiset luovat lapsille turvallisuutta ja tukevat oppimista. Laatu luo myös motivaatiota oppimiseen: jos opetuksen edellytykset ovat kunnossa, oppimistuloksille syntyy vahva perusta.

Erityisen tuen tarve on lisääntynyt. Jokaisella oppilaalla ja lapsella on oikeus kuulua yhteisöön, osallistua opetukseen muiden kanssa, koska osallisuus ja yhdenvertaisuus ovat itsessään arvokkaita.

Oppilashuollon palvelut, kuten varhaiserityisopettajat, kuraattori-, ohjaus- ja terveydenhuoltopalvelut, ovat myös osa pedagogista laatua.

Laadukas oppiminen syntyy monipuolisessa ympäristössä. Oppimista ei tapahdu vain luokkahuoneessa, vaan myös lähiympäristöä, luontoa ja erilaisia oppimisympäristöjä hyödyntäen. Tämä tukee lasten hyvinvointia, liikkumista, aistien käyttöä ja luontosuhteen kehittymistä. Pedagogiseen laatuun kuuluu myös

luovuuden tukeminen ja mahdollisuus löytää oma identiteetti, erityisesti varhaiskasvatuksessa.

Suositus

Tarvitaan riittävästi ammattitaitoisia ja pätevää varhaiskasvatuksen ja opetuksen henkilöstöä. Riittävä pitovoima pitää henkilökunnan kaupungissa. Tämä turvaa laadukkaan opetuksen ja kasvatuksen.

2.3. YHDENVERTAISUUS

Palveluverkon päätöksiä tulee ohjata moninaisuuden itseisarvon ajatus. Päätöksiä tehdessä tulee huomioida se, että lapsilla on yksilöllisiä tarpeita ja erilaisia lähtökohtia. Inklusion on tärkeä osa yhdenvertaisuutta, mutta sen tehtävä ei ole sulauttaa kaikkia samalaisiksi, vaan varmistaa, että jokaisen tarpeet voivat täyttyä omassa yhteisössä ja oppimisympäristössä.

Päätöksessä tulee huomioida, että inklusion edellytyksenä on riittävät resurssit ja esteettömät sekä saavutettavat tilat.

Mukautuksia pitää palveluverkossa tarjota ilman lääketieteellistä diagnoosia tarpeen ilmetessä. Tarvetta arvioidessa tulee kuulla lasta ja hänen läheisiään.

Kun rakennuksia peruskorjataan, remontoidaan, rakennetaan uutta tai muutetaan käyttötarkoitusta, tulee huolehtia, että kaikkien on mahdollista käyttää tiloja. Näin luodaan moninaisia yhteisöjä, joissa poikkeavuus ei ole poikkeavaa, vaan moninaisuus on normaalia.

Päätöksenteolla luodaan perustaa yhdenvertaiselle arjelle, jossa kaikki lapset ja nuoret kohdataan tasavertaisesti. Järvenpään varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa kaikilla lapsilla on oikeus osallistua omassa yhteisössään omalla tavallaan ja oikeus rakentaa sekä ylläpitää turvallisia vertaissuhteita.

Suositus

Päätöksissä tulee varmistaa, että kouluilla ja päiväkodeilla on mahdollisuudet toteuttaa yhdenvertaisuuslain mukaiset kohtuulliset mukautukset esim., että jakotiloja, joustoa, tukea, aikaa ja ammattitaitoista henkilöstöä on riittävästi. Jos / kun tulevaisuudessa väestöennusteen mukaisesti palveluverkkoa supistetaan, pitää huomioida lisääntyneeseen erityisen tuen tarpeeseen vastaaminen riittävän ja osaavan henkilöstön keinoin.

2.4. ARJEN SUJUVUUS

Arjen sujuvuus tarkoittaa lapsen ja perheen näkökulmasta toimivaa ja johdonmukaista kokonaisuutta varhaiskasvatuksesta kouluun. Päiväkodin ja koulun välinen jatkumo sekä henkilöstön yhteistyö tukevat lapsen arkea ja siirtymiä; tutut aikuiset ja henkilöstön pysyvyys siis mahdollistavat arjen sujuvuuden. On tärkeää, että lapsi voi jatkaa tuttujen kavereiden kanssa samaan kouluun ja kuulua omaan yhteisöönsä.

Sujuvaa arkea tukee kohtuullinen koulumatka, joka on mahdollisuuksien mukaan käveltävissä tai pyöräiltävissä. Julkisen liikenteen toimivuus on tärkeää erityisesti silloin, kun matkat ovat pidempiä, esimerkiksi yläkouluun siirryttäessä. Julkisen liikenteen toimivuus on erityisen tärkeää autottomille perheille tai perheille, jotka haluavat kulkea julkisilla auton sijaan. Kohtuulliset etäisyydet helpottavat perheiden arkea ja tukevat lasten itsenäistä liikkumista.

Kaupunkisuunnittelussa arjen sujuvuus rakentuu ennakoivasti turvallisuudesta, esteettömyydestä ja saavutettavuudesta. Palveluverkon tulee huomioida matkat, tilojen toimivuus sekä erilaisten käyttäjien tarpeet. Lähellä sijaitsevat luonto- ja puistoalueet tukevat lasten hyvinvointia ja arkea.

Järvenpään tiivis kaupunkirakenne tarjoaa hyvät edellytykset pitää varhaiskasvatus ja koulut kohtuullisen matkan päässä eri puolilla kaupunkia. Palveluverkon suunnittelussa on tärkeää säilyttää alueellinen tasapaino, jotta eri alueiden elinvoima ja vetovoima säilyvät myös pitkällä aikavälillä.

Suositus

Palveluverkkopäätöksessä olisi huomioitava, että päiväkodit, koulut ja väistötilat sijaitsevan sujuvan ja turvallisesti kuljettavan matkan päässä ottaen huomioon eri ikäluokkien tarpeet. Julkisen liikenteen tarjoamat mahdollisuudet, kulkureitin teiden koot ja kunnnot sekä lapsen käytössä olevat kulkumahdollisuudet on otettava huomioon.

3. YHTEENVETO RAADIN KANNANMUODOSTUKSESTA

Raadin näkemyksen mukaan palveluverkkoratkaisuissa tulee ensisijaisesti varmistaa lasten kokonaisvaltainen turvallisuus, pedagoginen laatu, yhdenvertaisuus sekä perheiden arjen sujuvuus. Päätöksenteossa tulee turvata turvalliset ja terveelliset oppimisympäristöt, riittävä ja pätevä henkilöstö sekä mahdollisuus yksilöllisiin tukitoimiin ja kohtuullisiin mukautuksiin.

Lisäksi palveluverkon suunnittelussa on huomioitava kohtuulliset koulumatkat, saavutettavuus ja turvalliset kulkuyhteydet, jotta lasten arki, vertaissuhteet ja perheiden arjen toimivuus säilyvät.

Raati korostaa, että palveluverkkopäätöksillä luodaan pitkälle tulevaisuuteen vaikuttavat puitteet lasten oppimiselle, hyvinvoinnille ja yhdenvertaiselle arjelle.

4. KUVAUS RAADIN OSALLISTUJISTA

Raatilaiset on poimittu satunnaisotannasta, johon kutsuttujen oli mahdollista vastata myöntävästi tai kielteisesti. Tämän lisäksi raatiin kutsuttiin peruskouluista ja lukiosta oppilaita. Raatiin osallistui 19 eri ikäistä, eri taustoista sekä eri puolilla kaupunkia asuvaa järvenpääläistä. 19 heistä pääsi työpajaan 5.3. ja jatkotyöpajaan 12.3. osallistui 11 viimeistelemään tämän julkilausuman. Estyneille lähetettiin lausunto 13.3. hyväksyttäväksi tai hylättäväksi.

Järvenpää-raati on vuorovaikutteinen **kuntalaispaneeli**, jonka avulla kuullaan moninaisia asukasryhmiä kaupungin tärkeissä kehittämiskysymyksissä.

Osallistujat saavat ennakoon materiaalin sekä kysymyksen tai aiheen, johon heiltä toivotaan julkilausumaa. Osallistujat kuulevat keskeisiä valmistelijoita ja työskentelevät vuorovaikutteisesti puntaroiden sekä julkilausumaa demokraattisesti hioen.

Kuvassa opetuksen ja kasvatuksen palveluverkkoraatilaisia ja fasilitaattorit.

13.3.2026

Opetuksen ja kasvatuksen palveluverkkoraati, Järvenpää

